VERWEY-JONKER Instituut

Casusonderzoek naar de kosten en baten van WIJ Dordrecht

De waarde van WIJ

Maarten Kwakernaak, Leyla Reches en Jochum Deuten

De waarde van WIJ

Casusonderzoek naar de kosten en baten van WIJ Dordrecht

Auteurs
Maarten Kwakernaak
Leyla Reches
Jochum Deuten

Utrecht, december 2021

Inhoud

Samenvatting 4
Het onderzoek 4
Kosten 4
Baten 4
Weging kosten en baten 6

1 Aanleiding 7
1.1. Doel en vraagstelling van dit onderzoek 7
1.2. Methode 8

2 WIJ Dordrecht: aanpak en investering 9
2.1. Activiteiten 9
2.2. Investering/kosten 10

3 Verhalen van deelnemers & vrijwilligers 11
3.1. Het verhaal van Mariam 11
3.2. Het verhaal van mevrouw Pos 13
3.3. Het verhaal van mevrouw De Ruiter 15
3.4. Het verhaal van mevrouw Engelen 17
3.5. Het verhaal van meneer Van Roon 19
3.6. Het verhaal van mevrouw Jansen 21

4 De maatschappelijke baten van WIJ Dordrecht 23
4.1. Baten voor deelnemers en vrijwilligers 23
4.2. Maatschappelijke baten voor de wijk 24
4.3. Signalering 24
4.4. Preventie van problematiek 25
4.5. Preventieve mechanismen 26
4.6. Preventie van maatschappelijke kosten 28

5 Conclusie: wegen de kosten tegen de baten op? 29
5.1. Kosten 29
5.2. Baten 30
5.3. De weging 30

Samenvatting

Met WIJ Dordrecht zetten buurtbewoners en lokale maatschappelijke organisaties zich in om eenzaamheid en inactiviteit bij ouderen tegen te gaan in Crabbehof en Wielwijk. Activiteiten van WIJ Dordrecht draaien grotendeels op vrijwillige kracht, terwijl professionals vanuit de achtergrond bijspringen wanneer dat nodig is. De gemeente Dordrecht investeert jaarlijks € 40.000 in zowel Wielwijk als Crabbehof. De vraag is in hoeverre deze investering rendeert in maatschappelijke en financiële baten. De gemeente en de betrokken organisaties zien in de praktijk positieve effecten op de inwoners. Met dit onderzoek geven wij inzicht in de mate waarin de investering rendeert door preventie van problematiek en zorgkosten bij deelnemers van WIJ Dordrecht.

Het onderzoek

In dit onderzoek zijn zes verhalen rond deelnemers en vrijwilligers uitgediept. In de gesprekken is ingegaan op de maatschappelijke baten en (mogelijke) preventie van problematiek en zorg. Hierbij is gebruikgemaakt van het instrument Effectencalculator, een gespreksinstrument waarmee ervaringen en financiële kosten en baten met elkaar in verband gebracht worden.

Kosten

Jaarlijks wordt er ongeveer € 87.000 geïnvesteerd in WIJ Dordrecht, waarvan het grootste deel door de gemeente Dordrecht betaald wordt. Dit komt neer op een gemiddelde van € 500 per deelnemer.

Totale jaarlijkse kosten voor twee wijken	Totale jaarlijkse kosten per wijk	Totaal aantal deelnemers per november 2021 voor twee wijken	Gemiddelde jaarlijkse kosten per deelnemer
€ 87.000	€ 43.500	174	€ 500

Baten

De baten van WIJ Dordrecht zijn onder te verdelen in *ervaren baten* en *financiële baten*. De financiële baten ontstaan vanuit mechanismen *signalering* en *preventie* van problematiek en kosten.

Ervaren baten

Uit de verhalen blijkt dat er diverse ervaren baten zijn voor deelnemers:

- Activering en meer zingeving.
- Betere dagstructuur.
- Betere sociale vaardigheden / sterker sociaal netwerk.
- Hoger vertrouwen (in anderen).
- Minder eenzaamheid.
- Verbetering fysieke en mentale gezondheid.

Financiële baten

Er zijn sterke aanwijzingen dat er maatschappelijke kosten voorkomen worden door de inzet van WIJ Dordrecht. In drie van de zes onderzochte casussen werd aangegeven dat mensen zonder WIJ Dordrecht waarschijnlijk niet meer zelfstandig thuis hadden gewoond, of was er zwaardere zorg nodig geweest dan nu het geval is. Dit had geleid tot hogere kosten. Bij één casus waren mogelijk juist meer kosten gemaakt dan zonder WIJ Dordrecht, doordat er problematiek is gesignaleerd en zorg is ingezet. Die extra kosten zijn beperkt.

De financiële baten komen tot stand door mechanismen van signalering en preventie. De mechanismen zijn samengevat in onderstaande figuur.

Weging kosten en baten

De weging van maatschappelijke kosten en baten van WIJ Dordrecht valt positief uit. De verhalen van deelnemers en vrijwilligers laten zien dat er diverse preventieve mechanismen werkzaam zijn en de mogelijke besparingen zo groot zijn, dat de maatschappelijke investering in WIJ Dordrecht snel terugverdiend is.

Ook wanneer alleen gekeken wordt naar het totaalplaatje van de financiële aspecten blijft dit gelden. Alleen de weging vanuit het specifieke perspectief van de belangrijkste financier - de gemeente Dordrecht - kan anders uitvallen. De grootste potentiële besparingen vanuit de preventieve mechanismen vallen niet neer bij gemeentelijke geldstromen, maar zijn verbonden aan Wlz-financiering (Zorgkantoor/Rijk). Mogelijke besparingen bij de gemeente zijn te vinden op het gebied van de Wmo. Daar staat tegenover dat er een reële kans is dat mensen langer thuis blijven en door de goede signaleringsfunctie toegeleid worden naar aanvullende ondersteuning/zorg. Dat leidt weer tot extra kosten vanuit de Wmo. Op basis van dit casusonderzoek zijn geen uitspraken te doen over hoe deze balans precies uitvalt. Steviger uitspraken over de financiële balans zijn naar onze inschatting alleen te doen met intensief onderzoek (langjarig, met een controlegroep in de vorm van een vergelijkbare wijk zonder de aanpak). Het is de vraag of het streven naar deze bewijskracht nodig en realistisch is, aangezien de kosten van dergelijk onderzoek hoger kunnen uitvallen dan de volledige jaarlijkse kosten van WIJ Dordrecht.

Uit het voorgaande valt te concluderen dat de motieven om te investeren in WIJ Dordrecht of soortgelijke projecten voor de gemeente Dordrecht ons inziens vooral niet-financieel moeten zijn:

- De beleidsmatig gewenste inzet op langer thuis blijven wonen, met behoud van voldoende kwaliteit van leven.
- De positieve totaalbalans van maatschappelijke kosten en baten, in de wetenschap dat dit tot stand komt met relatief kleine investeringen vanuit de gemeente.
- Het algemene welbevinden van (kwetsbare) inwoners.
- Het aanbieden van een goede basiskwaliteit van voorzieningen in de wijk.

1 Aanleiding

In 2016 startte WIJ Crabbehof als één van de pilots van de Leertuin Zorgvernieuwing Drechtsteden. In deze pilot hebben lokale maatschappelijke organisaties, de gemeente Dordrecht en VGZ de handen ineen geslagen om eenzaamheid en inactiviteit onder senioren tegen te gaan. Inmiddels is het project ook actief in Wielwijk en gaat verder onder de naam WIJ Dordrecht. Vanuit WIJ Dordrecht zetten buurtbewoners zich vrijwillig in om de sociale samenhang te vergroten en de eenzaamheid te verkleinen in hun woonomgeving. De gemeente Dordrecht investeert in de aanpak van WIJ Dordrecht, met de verwachting en het vertrouwen dat inwoners tot 'samenredzaamheid' komen: meer saamhorigheid moet bijdragen aan het verminderen van eenzaamheid en gezondheidsklachten. De gedachte is dat vrijwilligers steeds zelfstandiger werken en professionals van de organisaties vanuit de achtergrond bijspringen wanneer dat nodig is. Vaak zijn deze vrijwilligers ook (oud-)deelnemers van activiteiten van WIJ Dordrecht. De vrijwilligers van WIJ Dordrecht worden getraind, gecoacht en ondersteund door professionals van diverse organisaties. Deze organisaties kunnen inwoners ook 'verwijzen' naar WIJ Dordrecht, wanneer ze problemen rond eenzaamheid en ouderdom signaleren.

De gemeente en de betrokken organisaties zien in de praktijk positieve effecten op de inwoners. Uit eigen onderzoek van WIJ Dordrecht blijkt ook dat de 'positieve gezondheid' van deelnemers toeneemt. De vraag is nu in hoeverre de investeringen in WIJ Dordrecht renderen. Jaarlijks investeert de gemeente € 40.000 per wijk in de aanpak. De opbrengst zou terug te zien moeten zijn in verbetering van kwaliteit van leven van inwoners, maar ook in de besparing van zorgkosten door preventie.

Dergelijke vraagstukken laten zich niet makkelijk onderzoeken. Een groot deel van de kracht zit in lastig meetbare, ervaren baten en in zaken die juist níet gebeurd zijn: het voorkomen van ontstaan of escalatie van problematiek. Wanneer een goed gesprek met een vrijwilliger bijvoorbeeld een bezoek aan de huisarts kan voorkomen, zal dit niet in cijfers zichtbaar zijn; juist omdat het níet plaatsvindt. Ook effecten op wijkniveau zijn moeilijk te registreren, door de vele beïnvloedende factoren buiten WIJ Dordrecht en de relatief beperkte omvang van de doelgroep.

1.1. Doel en vraagstelling van dit onderzoek

Om grip te krijgen op de meerwaarde van WIJ Dordrecht heeft de gemeente Dordrecht het Verwey-Jonker Instituut en Jochum Deuten (zelfstandig onderzoeker) gevraagd een onderzoek uit te voeren naar de mate waarin de aanpak rendeert in termen van preventie en vermindering van problematiek en zorgkosten.

Dit onderzoek vloeit voort uit (de destijds gemaakte) afspraken in het kader van de Leertuin Drechtsteden. Voor dit onderzoek zijn dan ook middelen beschikbaar gesteld door gemeente Dordrecht, de Sociale Dienst Drechtsteden en VGZ (als onderdeel van de subsidie die zij heeft verstrekt aan dit project). De centrale vraag is:

In hoeverre vindt preventie van problematiek en zorgkosten plaats bij deelnemers van WIJ Dordrecht en hoe staat dit in verhouding tot de investering per deelnemer?

1.2. Methode

De verwachte kracht van preventieve werkwijzen gericht op ontmoeting zit veelal in de ervaren sociale verbinding en het doorbreken van eenzaamheid. Het rendement zit verscholen in het voorkomen (van verergering) van problematiek. Om hier zicht op te krijgen is gekozen voor een kwalitatieve onderzoeksaanpak, waarin de verhalen van deelnemers en vrijwilligers fungeren als onderzoeks-data.

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van het instrument Effectencalculator. Een uitgebreide beschrijving van de methode is te vinden op www.effectencalculator.nl. De Effectencalculator is een instrument dat maatschappelijke meerwaarde van werkwijzen en projecten in ondersteuning en zorg in kaart brengt, vanuit het verhaal rondom individuele personen, vanuit meervoudig perspectief van direct betrokkenen. Het resultaat is een overzicht van de maatschappelijke opbrengsten en – waar mogelijk – de financiële effecten.

Een aandachtspunt is dat dit onderzoek alleen leidt tot *aanwijzingen van preventie*. De bewijskracht wordt met deze methode bewerkstelligd door intersubjectiviteit: het combineren van ervaringen en oordelen van betrokkenen.

2 WIJ Dordrecht: aanpak en investering

WIJ Dordrecht is een vrijwilligersorganisatie die voortgekomen is uit een samenwerking tussen zorgorganisatie Aafje, Buurtwerk Dordrecht en PZC-locatie Crabbehoven. WIJ Dordrecht richt zich op (kwetsbare) senioren in de Dordrechtse wijken Crabbehof en Wielwijk. Het doel van WIJ Dordrecht is ouderen 'in hun kracht te zetten, te laten participeren, zich minder eenzaam te laten voelen en gezond te kunnen leven'. Uiteindelijk zou dit ertoe moeten leiden dat mensen langer thuis kunnen blijven wonen en zoveel mogelijk regie over hun leven houden.

WIJ Dordrecht maakt veel gebruik van de kracht van vrijwilligers. Deze worden vooral uit de deelnemersgroep geworven. Deze vrijwilligers ontvangen een training, bijvoorbeeld om problematiek bij deelnemers te signaleren. Vaak zijn ze ook ambassadeur van WIJ Dordrecht.

2.1. Activiteiten

De activiteiten van WIJ Dordrecht zijn gericht op ontmoeting, verbinding, beweging en gezondheid.

Sociale ontmoeting

Meerdere keren per week vinden activiteiten plaats gericht op sociale ontmoeting. Senioren komen daar bijeen op bijvoorbeeld spellen te spelen en te eten. Sinds 2021 zijn ook 'beweegmomenten' geïntroduceerd bij de sociale ontmoeting. Gezelligheid wordt zo afgewisseld met lichaamsbeweging.

Beweeggroepen

Drie keer per week komt er een beweeggroep bijeen. Naast vrijwilligers is een professionele bewegingsagoog betrokken bij deze activiteiten. Deze bewegingsagoog heeft ook een signalerende functie: zij let op signalen van mogelijke hulpvragen die de senioren hebben. Beweegactiviteiten zijn toegankelijk voor alle niveaus. Rondom de beweegactiviteiten wordt ook ingezet op sociale ontmoeting.

Maatjesproject

WIJ Dordrecht koppelt vrijwilligers aan senioren als 'maatje'. Vrijwilligers bouwen een band op met senioren om eenzaamheid tegen te gaan en laagdrempelige hulp aan te bieden.

Koken voor senioren en junioren

Recentelijk is WIJ Dordrecht gestart met kookactiviteiten, waar jongeren en ouderen met elkaar samenwerken in de keuken.

Verbinding professionele hulp/zorg

Naast deze activiteiten verwijst WIJ Dordrecht geregeld door naar professionele hulp, wanneer vrijwillige inzet niet voldoende blijkt voor (een gedeelte van) de hulpbehoefte.

2.2. Investering/kosten

Bij de afweging van de kosten en baten is het van belang dat de (periodieke) investeringen helder zijn. De gemeente Dordrecht is de belangrijkste investeerder in dit project.

Gemeente Dordrecht

Jaarlijks investeert de gemeente Dordrecht € 40.000 per wijk waar WIJ Dordrecht actief is. Voor de twee wijken komt dit dus neer op € 80.000. De belangrijkste kostenposten die met deze investering bij WIJ Dordrecht gedekt kunnen worden, zijn:

- Twee projectcoördinatoren (één per wijk).
- De inzet van een bewegingsagoog.
- Administratieve ondersteuning.
- Materiële kosten (locaties).
- Kosten verbonden aan activiteiten.
- Promotie.

Samenwerkende organisaties

De deelnemende organisaties investeren jaarlijks naar schatting € 7.000 in WIJ Dordrecht om de activiteiten te realiseren.

Eigen bijdrage deelnemers

Deelnemers betalen geen eigen bijdrage voor WIJ Dordrecht, omdat inwoners van deze wijken over het algemeen weinig te besteden hebben. Wel wordt er incidenteel, bij kostbare activiteiten een eigen bijdrage gevraagd aan deelnemers. Dit is vooral bedoeld om het commitment te verhogen.

Totale kosten per deelnemer

De aanpak kent vrijwel geen marginale/variabele kosten per deelnemer. Wanneer een nieuwe deelnemer zich aanmeldt, maakt WIJ Dordrecht nauwelijks of geen extra kosten. De gemiddelde kosten per deelnemer worden daarom lager bij toename van het aantal deelnemers. Aangezien WIJ Dordrecht pas korte tijd actief is in Wielwijk, zal het aantal deelnemers naar verwachting toenemen, waardoor de gemiddelde kosten zullen afnemen.

Totale jaarlijkse kosten voor twee wijken	Totale jaarlijkse kosten per wijk	Totaal aantal deelnemers per november 2021 voor twee wijken	Gemiddelde jaarlijkse kosten per deelnemer
€ 87.000	€ 43.500	174	€ 500

3 Verhalen van deelnemers & vrijwilligers

In dit onderzoek zijn zes verhalen van deelnemers en vrijwilligers van WIJ Dordrecht opgetekend. Hiervoor zijn steeds de persoon zelf, de projectcoördinator en enkele andere betrokkenen gesproken. Zoveel mogelijk gebeurde dit gezamenlijk, fysiek op locatie bij WIJ Dordrecht, aangevuld met enkele telefonische interviews. De verhalen zijn opgezet als drieluik: eerst wordt beschreven hoe de persoon terecht kwam bij WIJ Dordrecht (aanleiding). Vervolgens wordt beschreven hoe de persoon zich ontwikkelde gedurende de deelname (verloop). Tot slot wordt beschreven wat deelname aan WIJ Dordrecht oplevert voor de persoon (resultaat). Vervolgens is met de betrokkenen een inschatting gemaakt van wat er met de persoon gebeurd zou zijn zónder de aanpak van WIJ Dordrecht. Waar mogelijk is ook een inschatting gemaakt van de kosten in dit scenario, afgezet tegen de werkelijke (zorg)kosten.

De namen in deze casusbeschrijvingen zijn gefingeerd.

3.1. Het verhaal van Mariam

Aanleiding

Mariam is een alleenstaande moeder (eind 40) en is al jaren mantelzorger voor haar kwetsbare moeder. Zij is lang geleden als vluchteling naar Nederland gekomen. Lange tijd werkte ze bij een bedrijf in Dordrecht. Toen ze ziek werd, stopte de werkgever het dienstverband. Nadat zij haar werk verloor, kwam ze in een diep gat terecht. Mariam worstelt op dat moment al met psychische problemen en het plotselinge stoppen van het dienstverband zorgde ervoor dat ze geen stabiele basis meer had. Haar psychiater gaf aan dat het belangrijk voor haar was om onder de mensen te blijven komen. De behandelaar van mevrouw heeft haar toen in contact gebracht met een wijkcoach, voor psychosociale begeleiding en zinvolle daginvulling. Mariam was op dat moment depressief en zwaar overbelast met mantelzorg. De wijkcoach zag signalen van cognitieve achteruitgang bij Mariam.

"Ik heb keihard gewerkt, gestudeerd, de taal geleerd en met hart en ziel voor het bedrijf gewerkt. Daar ben ik eruit gegooid. Dan val je in een diep gat waar je niet uit komt."

■ Mariam

De wijkcoach heeft een tijd met Mariam gezocht naar een manier om weer actief te worden. Hoewel het niet goed met haar ging, merkte de wijkcoach dat ze wel sociaal vaardig was en initiatief toonde. De wijkcoach was destijds ook coördinator bij WIJ Dordrecht en nam haar een keer mee.

Verloop

De eerste periode bij WIJ Dordrecht verloopt moeizaam. Mariam weet niet wat voor vrijwilligerswerk ze wil doen en heeft moeite om anderen te vertrouwen. *"Het was moeilijk, ik kon teveel prikkels niet aan en was ook mijn hoop, waardering en vertrouwen in mensen kwijt."* De coördinator van WIJ Dordrecht probeert in deze tijd haar vertrouwen te winnen. Na enige tijd start Mariam als vrijwilliger in de beweeggroep.

In de beweeggroep heeft Mariam een ondersteunende rol. Ze krijgt veel liefde en waardering van de senioren terug. *"Dit is iets wat ik met mijn leven wil doen, anderen helpen. Ik ben een zorgzaam persoon."* De wijkcoach ziet al snel dat het haar erg goed doet: *"Ik zag haar ogen glimmen van blijheid. De mensen waren bij haar te zien."* De beweegcoach ziet wel dat Mariam nog onzeker is. Soms komt ze ook periodes niet. In een gesprek met Mariam is toen benadrukt hoe belangrijk zij voor de beweeggroep is. Sindsdien komt ze trouw en is een onmisbare, stabiele factor in de groep. Mariam geeft veel energie en 'pakt het podium': *"Ze staat in haar kracht"*, zo geeft de beweegcoach aan. Het gaat nu zoveel beter met haar, dat ze naast medicatie inmiddels geen GGZ-ondersteuning meer nodig heeft; een heel verschil met de Mariam die voor eerst binnen stapte bij WIJ Dordrecht.

Tijdens de coronacrisis kan de beweeggroep een tijdlang niet plaatsvinden, maar Mariam zet zich toch in door individueel met een senior te gaan wandelen. Ook wordt ze door WIJ Dordrecht ingezet voor andere activiteiten die ze tijdens de coronacrisis organiseren (een bel-lijn en het rondbrengen van tasjes naar de senioren). Nu het weer kan komt Mariam weer drie keer per week naar de beweeggroep.

"Het is soms pittig, maar ik vind het zo leuk. De energie die je van de senioren krijgt is heel mooi. Ze zijn eenzaam en ze kunnen hun ei kwijt bij mij."
■ Mariam

Resultaat

Mevrouw is nu 3 dagen per week actief als vrijwilliger bij de beweeggroep. Sinds kort heeft ze de GGZ-ondersteuning afgesloten. Ze heeft haar draai gevonden. *"Ik ben trots op mezelf dat ik hier ben gekomen, ik hoef niet veel te hebben. Wat ik nu heb is goed."* Ze is trots op waar ze staat. De wijkcoach ziet dat haar levenslust en enthousiasme terug is. De ontmoetingen en sociale verbindingen hebben ertoe geleid dat ze nu assertiever is en zelf makkelijker aanklopt bij organisaties, als ze iets nodig heeft. Er zijn zelfs gesprekken om weer (betaald) aan het werk te gaan.

"Participatie is het beste medicijn. Contacten, ontmoetingen, met ouderen, met ons. Vanuit vertrouwen. Als een bloem bloeide ze, toen ik haar zag in de beweeggroep."
■ Wijkcoach

+	Verbetering mentale gezondheid	Mariam gaat mede dankzij haar vrijwilligerswerk niet meer naar de psycholoog. Ze voelt zich goed en heeft weer levenslust.
+	Vertrouwen	Mariam had weinig vertrouwen in mensen meer, nadat zij haar werk verloor. Bij de beweeggroep heeft ze dat vertrouwen weer teruggevonden.
+	Daginvulling	Door de beweeggroep is Mariam drie dagen per week op vaste tijden zinvol aan de slag.
+	Meer zingeving/ betekenis in het leven	Mariam voelt zich nuttig en gewaardeerd bij de beweeggroep. Ze betekent iets voor anderen en dat maakt haar trots. De senioren zijn blij als ze haar zien.
+	Betere taalvaardigheid	Doordat Mariam veel contact heeft met de senioren en coördinatoren, is haar Nederlands sterk vooruitgegaan.

Wat was er gebeurd zónder WIJ Dordrecht?

Mariam geeft aan dat haar mentale gezondheid zonder WIJ Dordrecht sterk achteruit zou gaan. *"Als ik niet bij WIJ Dordrecht was gekomen dan was ik veel zieker geweest."* De GGZ-ondersteuning (psycholoog en/of psychiater) had ze dan nog nodig gehad. Zowel Mariam als de beweegcoach denkt dat het zelfs tot een GGZ-opname zou kunnen hebben geleid. De coördinator denkt niet dat het tot een opname zou leiden, maar wel dat mevrouw zieker zou worden. De coördinator denkt dat de psychiater dit zou oppakken en dat Mariam wekelijkse ambulante begeleiding zou krijgen.

De wijkcoach geeft aan dat hij twee opties ziet: ze was 'verdwenen in haar problemen' en zou opgenomen zijn (GGZ). Er had ook een andere organisatie laagdrempelig hulp kunnen aanbieden. De kans dat er dan passende daginvulling was gevonden, schat hij niet zo hoog in. Het was mogelijk te laat gekomen voor haar.

Welke kosten zijn *mogelijk* voorkomen

De inschatting is dat Mariam meer zorg nodig had gehad, wanneer zij niet bij WIJ Dordrecht betrokken zou zijn. De psychische ondersteuning had ze dat niet afgesloten. Ook had zij dan mogelijk ambulante begeleiding gekregen om toch zelfstandig te kunnen blijven wonen. Met de aanpak van WIJ Dordrecht wordt zo mogelijk € 15.000 tot € 20.000 bespaard (jaarlijks).

Kosten scenario WIJ Dordrecht (excl. medicatie)		Kosten scenario ondersteuning ambulante hulp (excl. medicatie)	
Gemiddelde jaarlijkse investering WIJ Dordrecht	€ 500	Psychische hulp (1 sessie/week) Ambulante begeleiding (middel-zwaar)	€ 15.000-20.000
Jaarlijkse kosten scenario WIJ Dordrecht	€ 500	Jaarlijkse kosten psycholoog en ambulante begeleiding	€ 15.000-20.000

Scenario Beschermd Wonen

Mariam, de beweegagoog en de wijkcoach schatten het risico hoog in dat Mariam op termijn niet meer zelfstandig had kunnen wonen. Wanneer de situatie dusdanig was verslechterd, was zij mogelijk in een instelling voor beschermd wonen terechtgekomen (kosten: tot € 80.000 jaarlijks).

3.2. Het verhaal van mevrouw Pos

Aanleiding

Mevrouw Pos (midden 70) heeft een leven achter de rug met veel tegenslagen. In haar leven heeft zij zware psychische problemen gehad, waarvoor zij psychiatrische hulp heeft gehad. Sinds zij psychiatrische klachten kreeg, raakte ze veel vrienden kwijt. Ze woont nu een aantal jaar zelfstandig en krijgt ambulante begeleiding. In 2018 constateert de praktijkondersteuner van de huisarts (POH) dat mevrouw eenzaam is; haar sociaal netwerk is zeer beperkt. Mevrouw Pos geeft zelf aan: *"ik zat veel alleen thuis. Als ik het niet meer weet, dan ga ik een tukje doen."* Ze had daarom een verstoord dag- en nachtritme. De POH kent WIJ Dordrecht en neemt contact op, om te kijken of zij haar kunnen helpen.

Verloop

Nadat mevrouw Pos kennismaakt met WIJ Dordrecht is het even zoeken waar ze zich het meest thuis voelt. Ze gaat eerst drie keer naar de groep 'sociale ontmoeting'. Dit is wat veel voor haar, zo'n groep mensen: *"Ik ben daar niet zo van."* Ze voelt zich niet zo snel gemakkelijk in een groep. De beweeggroep spreekt mevrouw veel meer aan. Al bewegend komen de deelnemers met elkaar in gesprek, op een manier die prettig is voor mevrouw.

"Je gaat delen met anderen. Ze zien het. Je hoort ook dingen van een ander."
■ mevrouw Pos

Doordat mevrouw Pos bij de beweeggroep zit, leert ze mensen kennen om lief en leed mee te delen. Ze bouwt ook een heel goede band op met de vrijwilliger van de beweeggroep. Op haar verjaardag krijgt ze een klein cadeautje van de beweegcoach. Voor mevrouw Pos hebben feestelijke dagen weer betekenis, geeft ze aan. En toen ze ziek was, kwamen ze op bezoek.

"Met Pasen en Kerst zijn er ook activiteiten. Dan voel je je er weer bij horen. Anders gaat het aan je voorbij. Ook je verjaardag."
■ mevrouw Pos

Tijdens een beweegactiviteit merkt de beweegcoach op dat mevrouw Pos lichamelijke klachten heeft. Zij heeft mevrouw toen doorverwezen naar medische fitness. Dat helpt haar nog altijd.

Tijdens de coronacrisis hielden de activiteiten tijdelijk op. De beweegcoach merkt dat mevrouw zich weer terugtrekt en droevig overkomt: ze zit weer alleen thuis. In deze periode wordt mevrouw ook nog geopereerd. Namens de beweeggroep brengt de beweegcoach een fruitschaal langs. Daar wordt mevrouw Pos erg emotioneel van; dat er iemand is die aan haar denkt. Inmiddels zijn de beweegactiviteiten weer gestart. De beweegcoach is haar zelf gaan halen, want mevrouw was weer erg teruggetrokken. Sinds kort gaat ze er weer trouw naartoe. Het bewegen en de ontmoetingen helpen met het herstel van de operatie, geeft ze aan.

Resultaat

Nu mevrouw Pos overdag activiteiten heeft, is ze veel meer in contact met andere mensen. Dat heeft ze echt nodig, want als ze alleen thuiszit, komen oude klachten snel terug, zo bleek tijdens de coronacrisis.

"Voor mij is het goed. Ik kom uit mijn comfortzone. Ik kom meer onder de mensen. Ik dwing mezelf om te gaan, anders zit je thuis."

Lichaamsbeweging in de beweeggroep doet haar ook erg goed. Een vrijwilliger van WIJ Dordrecht ziet dat mevrouw Pos echt is veranderd door haar deelname aan de activiteiten:

"U was heel afstandelijk. U bent nu een heel ander persoon. U verdient warmte en nu omhelst u het. Het accepteren van warmte."

+	Meer sociale contacten	Mevrouw ziet ook mensen van de beweeggroep buiten de activiteiten.
+	Gezonder dag- en nachtritme	Mevrouw heeft weer een reden om 's ochtends uit bed te komen en heeft een heldere dagstructuur.
+	Minder lichamelijke klachten	De verwijzing naar medische fitness en het bewegen doen mevrouw goed.
+	Meer zingeving/ betekenis in het leven	Feestdagen hebben weer betekenis voor mevrouw, nu ze het kan vieren met haar netwerk van de beweeggroep. Ze merkt regelmatig dat er iemand aan haar denkt.
+	Toegankelijker voor andere mensen	Door vaker in contact te komen met anderen is ze toegankelijker geworden.

Wat was er gebeurd zónder WIJ Dordrecht?

De inschatting van betrokkenen is dat mevrouw zonder deze aanpak geen netwerk had opgebouwd en haar psychische problemen waren verergerd. Er was geen vergelijkbaar project waar mevrouw letterlijk en figuurlijk in

beweging was gekomen. De inschatting van de mevrouw zelf en de coördinator van WIJ Dordrecht is dat mevrouw waarschijnlijk niet zelfstandig had kunnen wonen en in een voorziening voor beschermd wonen terecht was gekomen. De beweegcoach geeft aan dat mevrouw misschien wel thuis was blijven wonen, maar dat ze wel zwaardere ondersteuning nodig zou hebben. *"Ze is gauw geneigd tot depressiviteit. Ze was een ziek persoon geworden." (beweegcoach)*

Welke kosten zijn *mogelijk* voorkomen?

De inschatting is dat mevrouw Pos meer zorg nodig had gehad, wanneer zij niet bij WIJ Dordrecht betrokken zou zijn. De ambulante begeleiding was dan niet afgeschaald. Met de aanpak van WIJ Dordrecht wordt zo mogelijk tot € 15.000 bespaard (jaarlijks).

Kosten scenario WIJ Dordrecht		Kosten scenario Intensieve ambulante begeleiding	
Gemiddelde jaarlijkse investering WIJ Dordrecht	€ 500	Ambulante begeleiding (middel-intensief) en huishoudelijke hulp	€ 15.000 -€ 20.000
Ambulante begeleiding (1 uur /8 weken) en huishoudelijke hulp	€5.000		
Jaarlijkse kosten scenario WIJ Dordrecht	**€ 5.500**	**Schatting jaarlijkse kosten scenario intensieve ambulante begeleiding**	**€ 15.000 - € 20.000**

Scenario Beschermd Wonen
Betrokkenen geven aan dat mevrouw Pos op termijn mogelijk niet meer zelfstandig had kunnen wonen. In het scenario dat mevrouw naar een instelling voor beschermd wonen (GGZ) was verhuisd, waren de jaarlijkse kosten veel hoger geweest. Het voorkomen van een plaatsing beschermd wonen komt neer op een potentiële besparing van maatschappelijke kosten van € 40.000 tot € 50.000.

3.3. Het verhaal van mevrouw De Ruiter

Aanleiding

Mevrouw De Ruiter (begin 90) woont zelfstandig in Dordrecht. Ze heeft een zwaar leven achter de rug: *"Mijn leven is niet over rozen gegaan. Ik had een moeilijke jeugd."* Ze heeft lang voor haar dochter gezorgd, die door een beperking altijd veel zorg nodig had. Sinds enige tijd heeft mevrouw De Ruiter een visuele beperking, waardoor ze maar heel beperkt ziet. Via een vriendin hoort ze over WIJ Dordrecht. Ze besluit een keer mee te gaan eten met de groep.

Verloop

Mevrouw De Ruiter is één van de eerste deelnemers van WIJ Dordrecht. In de beginperiode moet ze wennen en is nog terughoudend, niet zo toegankelijk en vaak negatief. Maar ze voelt zich welkom. Ze vindt het fijn dat er rekening wordt gehouden met haar visuele beperking. Om mee te kunnen doen met kaartspellen, worden er 'grote letter kaarten' aangeschaft. Ondanks haar visuele beperking kan ze daarom meedoen met spellen. Mevrouw De Ruiter vindt het er erg fijn, want de sfeer is goed: *"Ik kan met mensen praten en er wordt niet geroddeld."*

Wanneer de beweeggroep start, sluit mevrouw De Ruiter meteen aan. Sindsdien doet ze trouw mee. *"Mensen zijn daar allemaal even aardig en lief."* Aansluitend aan de beweegactiviteit wordt er ook gegeten en spelletjes gedaan. Het samen eten vindt mevrouw heel fijn, want ze eet niet graag alleen. Ook vindt ze het fijn dat ze niet zomaar activiteiten bedenken, maar dat de bezoekers ook meedenken: *"We mogen ook meedenken wat we daar gaan doen."* De coördinator doet dat bewust: *"Je legt zo de kracht terug bij de senioren."*

In het begin van de coronacrisis vallen alle activiteiten weg. Ze komt nog wel buiten op haar scootmobiel, maar mist de activiteiten. WIJ Dordrecht wil graag buitenactiviteiten organiseren voor de senioren, maar krijgt hiervoor helaas geen toestemming. Dat WIJ Dordrecht nu weer 'open' kan, is voor mevrouw heerlijk. Ze kan mensen weer zien, om met elkaar te delen wat ze hebben meegemaakt.

De coronaperiode heeft zijn tol geëist: mevrouw voelde zich niet goed en het lopen ging steeds moeilijker. Op de eerste dag dat de activiteiten weer startten, stond mevrouw klaar bij de beweeggroep en de sociale ontmoeting. Inmiddels gaat mevrouw drie keer per week naar de beweegactiviteiten. De beweegcoach zag dat ze door de beweegactiviteiten weer enorm vooruitging in haar fysieke gezondheid. Ze loopt inmiddels ook weer zelfstandig naar de locaties van de activiteiten toe.

"In maart kon ik nog geen stap zetten. Nu kan ik kilometers lopen."

■ **mevrouw de Ruiter**

Resultaat

Mevrouw is een socialer mens geworden door haar deelname aan de activiteiten van WIJ Dordrecht. Mevrouw wordt ouder, maar de beweegactiviteiten zorgen ervoor dat ze weer stukken kan lopen. Het actief en positief betrekken van mevrouw maakte dat zij durfde mee te doen in de beweeggroep.

"Het heeft haar lichaam veel gegeven. Ze is fanatiek geworden, doordat ik het positief benaderde. Het is ook een positieve vrouw geworden, een gezelschapsdame. Ze moppert niet meer zoveel. En als ik een liedje voor haar aanzet, dan wordt ze altijd vrolijk."

■ **beweegcoach**

De coördinator en beweegcoach merken dat mevrouw De Ruiter enorm is veranderd. De coronacrisis zorgde ervoor dat de activiteiten even wegvielen. De beweegcoach en coördinator merkten dat mevrouw zonder de activiteiten (in de coronacrisis) enorm achteruitging. Nu ze weer mogen, is mevrouw meteen weer opgeruimder, toegankelijker en socialer, merkte ook de huismeester. Ook de coördinator ziet grote vooruitgang: *"Ik heb bewondering voor je. Je bent sterker teruggekomen na corona."* Mevrouw zelf is dankbaar: *"Wat doen jullie allemaal niet... ze staan altijd voor je klaar."* De beweegcoach ziet tot slot dat het mevrouw veel heeft gegeven, zowel fysiek als mentaal.

+	Meer sociale contacten	Via alle activiteiten waar ze aan deelneemt, heeft ze een netwerk opgebouwd.
+	Positievere levensinstelling	Ze is veel vrolijker geworden, sinds ze meedoet met WIJ Dordrecht.
+	Betere lichamelijke gezondheid	Toen de beweegactiviteiten stopten i.v.m. corona, ging ze lichamelijk sterk achteruit. Sinds het weer is gestart, gaat het veel beter.
+	Meer zingeving/betekenis in het leven	Ze heeft bijna elke dag activiteiten, omdat ze vaak aansluit bij de beweeggroep en sociale ontmoeting, op verschillende locaties.
+	Toegankelijker voor andere mensen	Toen ze startte, was ze niet zo toegankelijk en negatief ingesteld. Nu is ze een socialer mens geworden.

Wat was er gebeurd zónder WIJ Dordrecht?

Als mevrouw de Ruiter niet bij WIJ Dordrecht terecht was gekomen, was haar mentale en fysieke gezondheid achteruitgegaan, is de inschatting van de betrokkenen: *"Ze zou erg negatief in het leven staan, in een negatieve spiraal komen"*, geeft de wijkcoach aan. Dit werd zichtbaar toen de activiteiten wegvielen in de coronaperiode.

Mevrouw schat zelf in dat ze veel meer alleen was geweest. Er was meer zorg bij haar kleinkinderen komen te liggen. Ze verwacht dat ze niet zo lang meer zelfstandig had kunnen wonen. Dat had nog een tijd kunnen duren, maar de inschatting is dat mevrouw eerder naar een verpleeghuis was gegaan, door haar verslechterende lichamelijke en sociaal-emotionele toestand.

"Het was geweest: in huis zitten en misschien wel janken. Nu huil ik zelden."

■ **mevrouw de Ruiter**

Welke kosten zijn *mogelijk* voorkomen?

De inschatting is dat mevrouw De Ruiter niet meer zelfstandig had kunnen wonen, wanneer zij niet bij WIJ Dordrecht betrokken zou zijn. Mogelijk was zij (eerder) naar een verpleeghuis gegaan. In dat geval wordt er € 50.000 tot € 60.000 bespaard (jaarlijks).

Kosten scenario WIJ Dordrecht		Kosten scenario verpleeghuis	
Gemiddelde jaarlijkse investeringen WIJ Dordrecht	€ 500	Jaarlijkse kosten verpleeghuis (somatisch, ZZP 4)	€ 50.000 - € 60.000
Overige huidige jaarlijkse zorgkosten Huishoudelijke hulp (1,5 uur/week) en lichamelijke verzorging ADL (1x/dag)	€ 7.500		
Jaarlijkse kosten scenario WIJ Dordrecht	€ 8.000	Jaarlijkse kosten scenario verpleeghuis	€ 50.000 - € 60.000

3.4. Het verhaal van mevrouw Engelen

Aanleiding

Mevrouw Engelen (84) woont zelfstandig in Dordrecht. Enkele jaren geleden is ze haar partner verloren. Ze kon moeilijk omgaan met het verdriet rond het overlijden. Ook heeft mevrouw een moeilijke jeugd gehad. Ze was daardoor terughoudend en twijfelde of ze wel wilde deelnemen aan de activiteiten van WIJ Dordrecht. Op een gegeven moment nam ze toch de stap.

"Ik was al 4 keer langsgelopen bij de Crabbehoeve maar durfde nog niet naar binnen."

■ **mevrouw Engelen**

Verloop

Mevrouw wordt in de beginperiode actief betrokken door de coördinator en de andere senioren/vrijwilligers. Een senior/vrijwilliger merkt op dat mevrouw heel stil is; ze laat eigenlijk weinig los. Doordat mevrouw actief betrokken wordt door andere aanwezigen, komt ze steeds meer los. Het contact met de groepsgenoten is zo goed, dat er al snel vriendschappen ontstaan. Er is nu een hechte vriendenclub die ook buiten de activiteiten veel samen is.

"Mevrouw was heel stil en rustig. Ik moest de informatie uit haar trekken. Toen ze los kwam ging haar mond niet meer dicht, we zijn echt goede vrienden geworden."

■ **mede-vrijwilliger/senior**

Na verloop van tijd toont mevrouw interesse om ook vrijwilliger te worden bij WIJ Dordrecht. Mevrouw heeft op verzoek van de coördinator de vrijwilligerscursus gevolgd. Inmiddels komt mevrouw Engelen elke donderdag bij de sociale ontmoeting op de Crabbehoeve en is ze als vrijwilliger actief bij veel activiteiten van WIJ Dordrecht. Van een stil en teruggetrokken persoon is zij nu veranderd in een actieve buurtbewoner met een drukke agenda.

"De kinderen zeggen altijd, wanneer ben je een keer thuis? Want ik ben altijd weg of bezig."

■ **mevrouw Engelen**

Ondanks dat mevrouw Engelen veel plezier uit de activiteiten haalt, signaleert de coördinator van WIJ Dordrecht op een gegeven moment dat mevrouw nog altijd met veel verdriet te maken heeft. Op aanraden van de coördinator is mevrouw toen naar een psycholoog, en later een psychiater gegaan. Na een aantal bezoeken besluit mevrouw dat dit haar niet verder hielp. Ze gingen erg diep in op het verleden en dat voelde niet helpend. Mevrouw geeft aan dat ze er uiteindelijk zelf weer bovenop is gekomen. Ze haalt steun uit haar kinderen en vrienden bij WIJ Dordrecht.

Tijdens de coronaperiode vielen alle activiteiten weg. Mevrouw geeft aan dat dat ze het een lastige periode vond omdat ze veel alleen was. Ze heeft het in die periode ook heel zwaar met het overlijden van haar partner. Toch is ze niet echt eenzaam: haar hechte vriendschap met een andere vrijwilliger biedt haar veel steun en gezelligheid; ze zijn elkaars steun en toeverlaat.

De activiteiten kwamen na de zomer van 2021 weer langzaam op gang. Dat vond mevrouw Engelen erg fijn. Wel ziet ze dat mensen zijn veranderd door de coronaperiode: *"Ze hebben een kort lontje en ze worden boos om kleine dingen."* Het is daardoor iets minder gezellig. Maar mevrouw en haar vriendinnengroep genieten nog steeds van de bijeenkomsten en activiteiten.

Wat heeft het voor de deelnemer opgeleverd?

Mevrouw veranderde van een teruggetrokken en gesloten mens naar een open, actieve buurtbewoner met een vriendengroep. Andere senioren/vrijwilligers merken dat ze erg is veranderd: ze is bijna dagelijks bezig met activiteiten, uitjes en ontmoetingen. Ze heeft een hechte vriendschap opgebouwd met twee andere deelnemers: *"Ze zijn altijd samen."*

+	Duurzame sociale contacten	Mevrouw heeft bij de activiteiten hechte vriendschappen gesloten. Buiten WIJ Dordrecht om zien ze elkaar ook veel.
+	Positievere levensinstelling	Mevrouw zat erg in haar verdriet, ze is nu veel actiever en vrolijker. Ze heeft ook veel steun aan haar vrienden bij het project.
+	Actieve levensstijl	Mevrouw zat is eerst vooral veel thuis. Sinds WIJ Dordrecht heeft ze bijna elke dag een activiteit.
+	Meer zingeving/ betekenis in het leven	De activiteiten en vriendschappen geven betekenis aan het leven van mevrouw.
+	Toegankelijker voor andere mensen	Toen mevrouw startte, was ze gesloten. Nu is ze veel opener geworden.

Wat was er gebeurd zónder WIJ Dordrecht?

Als mevrouw niet bij WIJ Dordrecht terecht was gekomen, was haar mentale gezondheid achteruitgegaan, schatten betrokkenen in. Ze heeft goed contact met haar kinderen, maar door meerdere overlijdens in haar familie had ze er meer alleen voor gestaan: *"Ik zou dan niks hebben, ik zat heel erg in mijn eigen verdriet gekeerd."* Mevrouw zou niet op zoek zijn gegaan naar andere activiteiten; ze is vrij introvert. In de flat waar ze woont had ze ook geen vrienden. WIJ Dordrecht heeft echt het verschil voor haar gemaakt geeft ze aan. Ze is veel socialer, actiever en minder naar binnen gekeerd.

"Hier is mijn leven pas echt begonnen."
■ **mevrouw Engelen**

Welke kosten zijn *mogelijk* voorkomen?

De (sociale) baten voor mevrouw zijn groot, maar of er financiële baten zijn is onduidelijk. De inschatting van betrokkenen is dat mevrouw zonder de inzet van WIJ Dordrecht meer psychische problemen had gehad. In haar eigen worden: *"Ik zou zachtjes aan wegkwijnen."* Wanneer ze hiervoor behandeld had moeten worden, waren de maatschappelijke kosten al snel opgelopen. Maar waarschijnlijk had ze vooral lange tijd alleen thuis gezeten. Mevrouw Engelen is via WIJ Dordrecht terechtgekomen bij een psycholoog en een psychiater. Dat is bij een klein aantal gesprekken gebleven, want de hulp sloeg niet aan. De kosten daarvan zijn in te schatten tussen de € 500 en de € 1.000.

3.5. Het verhaal van meneer Van Roon

Aanleiding

Meneer Van Roon (eind 60) heeft zijn hele leven hard gewerkt. Zijn werk was erg bepalend voor wie hij was: hij kon daar echt iets betekenen. Door een chronische ziekte moest hij helaas vervroegd met pensioen. Omgaan met de ziekte en het stoppen met werken was moeilijk voor meneer Van Roon en zijn vrouw en kinderen. Bij woonzorgcentrum Crabbehoven kwam meneer de coördinator van WIJ Dordrecht tegen. De coördinator herinnert zich dat meneer Van Roon op dat moment erg terneergeslagen was.

Verloop

De coördinator van WIJ Dordrecht zag dat het echtpaar afgesloten leefde. Ze wilden elkaar wel helpen, maar wisten niet hoe. De coördinator (een ervaren sociale professional) is met meneer Van Roon in gesprek gegaan over wat hij juist wel nog kan en hoe hij zich kan inzetten als vrijwilliger:

"Het verassende was dat [de coördinator] niet inging op de ziekte, maar op wat het met je doet. Ik zat echt in een zwart gat."
■ **meneer Van Roon**

Meneer Van Roon is toen gestart als vrijwilliger. Inmiddels geeft hij lessen aan andere vrijwilligers bij WIJ Dordrecht, waarmee hij expertise vanuit zijn werk kan toepassen. Hij leeft ervan op om weer echt een bijdrage te leveren. Aan de andere activiteiten doet meneer wegens zijn ziekte niet mee.

Op een gegeven moment wordt gesignaleerd dat het niet goed gaat met meneer. Bij WIJ Dordrecht wordt gewerkt met het instrumentarium van Positieve Gezondheid. Daaruit kwam – vrij onverwacht – een negatieve score. Meneer kon dit wel verklaren: er zijn periodes waarin hij meer depressieve gevoelens ervaart. Juist op deze momenten zorgt het project bij meneer voor afleiding.

Tijdens de coronacrisis vielen een tijdlang alle activiteiten van WIJ Dordrecht weg. In deze periode moesten meneer en zijn vrouw wegens zijn ziekte ook verhuizen naar een aanleunwoning. Dit koste ook veel tijd en energie. De coördinator geeft aan dat meneer daar goed mee is omgegaan, doordat hij nu beter kan omgaan met verandering.

Resultaat

Meneer Van Roon was eerst teruggetrokken en bescheiden. Nu hij weer zinvol bezig is bij WIJ Dordrecht staat hij meer in zijn kracht: hij kan iets bijdragen, maar krijgt er ook iets voor terug. Zijn echtgenote benadrukt dat hij weer actief is geworden en veel voldoening haalt uit zijn activiteiten bij WIJ Dordrecht. Hij is ook meer uitgesproken en staat steviger in zijn schoenen.

"Ik merk dat ik sneller en zekerder durf te zeggen wat ik vind en denk, ik ben robuuster."

"Mijn motto is geven en ontvangen. Met je ervaring en kennis die je mag delen en iets kan betekenen voor anderen."

■ meneer van Roon

+	Leren omgaan met ziekte	Meneer leert steeds beter omgaan met zijn ziekte, en vooral met de acceptatie daarvan. De coördinator ondersteunt hem daarin, ze legt de focus vooral op wat hij nog wel kan.
+	Positievere levensinstelling	Meneer wordt blij van het project, bij binnenkomst was hij erg terneergeslagen. Door het vrijwilligers-werk bloeit hij op.
+	Meer zingeving/betekenis in het leven	Doordat meneer moest stoppen met werken viel er een belangrijk deel van zijn leven weg. Bij het project kan hij zich weer inzetten en voelt hij zich nuttig.
+	Actievere levensstijl	Door het project blijft meneer ondanks zijn ziekte actief. Het is belangrijk om te blijven bewegen en dingen te ondernemen, ook al kost dat wat meer energie.

Wat was er gebeurd zónder WIJ Dordrecht?

Meneer Van Roon geeft aan dat als hij niet bij WIJ Dordrecht terecht was gekomen, hij passief thuis op een stoel zou zitten. Andere betrokkenen bevestigen dat. Daar was hij niet vrolijk van geworden. Ook denkt hij dat dit impact zou hebben op zijn fysieke gezondheid, want niet-bewegen kan het ziekteproces versnellen. Zijn echtgenote geeft aan dat het versnelde ziekteproces ook een grote impact op hun gezin zou hebben. Hij zou steun hebben aan zijn geloof, maar niet de voldoening en activering die WIJ Dordrecht bracht.

Welke kosten zijn *mogelijk* voorkomen?

De inschatting van betrokkenen is dat het ziekteproces van meneer zonder de inzet van WIJ Dordrecht was versneld. Het is onduidelijk of dat invloed had gehad op het zorggebruik. Het is denkbaar dat de mantelzorg op termijn te zwaar was geworden en meneer naar een verpleeghuis was gegaan. In dat geval waren de kosten hoger geweest.

3.6. Het verhaal van mevrouw Jansen

Aanleiding

Mevrouw Jansen (begin 80) woont zelfstandig in Dordrecht. Na het overlijden van haar man kwam ze in een moeilijke periode terecht. De coördinator van WIJ Dordrecht is via een cliëntondersteuner bij mevrouw thuisgekomen. *"Mevrouw zat sterk in de rouw en wilde de deur niet uit"*, aldus de coördinator.

Verloop

De coördinator (ook een ervaren sociale professional) gaat een tijdlang regelmatig op huisbezoek. Mevrouw Jansen voelde zich direct veilig bij de coördinator. De coördinator vertelt haar over WIJ Dordrecht. Mevrouw Jansen had niet zo'n goed beeld van de activiteiten bij Crabbehoeve. Daarom is ze eerst aan een maatje gekoppeld, waarmee ze een fijne band opbouwt. Op een gegeven moment is mevrouw samen met haar maatje toch bij de Crabbehoeve gaan kijken. Dat was leuker dan gedacht en mevrouw Jansen besluit toch vaker te komen. Helaas valt mevrouw en kan ze daardoor een tijdlang niet naar de activiteiten. Maar bij de eerste mogelijkheid ging ze weer terug naar de Crabbehoeve.

"Mevrouw is altijd heel zelfstandig en mondig, maar door het ongeluk kon ze niet zoveel. Met haar loopgips werd ze meteen actief."
■ **coördinator**

Inmiddels gaat mevrouw Jansen elke donderdag naar de sociale ontmoeting en heeft daar een hechte vriendengroep opgebouwd, waarmee ze ook van alles onderneemt buiten de activiteiten. Ze heeft veel steun aan haar nieuwe beste vriendin, ook één van de deelnemers. *"Haar man is ook overleden en we hebben veel steun aan elkaar. Je deelt je verdriet."*

Na verloop van tijd is mevrouw Jansen gevraagd om ook vrijwilliger te worden. Ze heeft toen de vrijwilligerscursus gevolgd en zet zich inmiddels meerdere dagen per week vrijwillig in als gastvrouw.

Tijdens de coronaperiode vielen alle activiteiten weg. Mevrouw geeft aan dat ze daar somber van werd. Alleen de thuiszorg was er twee keer per dag, verder had ze weinig direct contact. Vanuit WIJ Dordrecht zijn er tablets geregeld voor de deelnemers zodat ze met elkaar konden videobellen. Mevrouw Jansen had in die periode zo toch contact met haar goede vriendin en mede-vrijwilliger. De coronaperiode was voor iedereen zwaar, en mevrouw was dan ook heel blij toen de ontmoetingen weer konden beginnen. *"Iedereen moest weer uit zijn isolement, er was veel verdriet en gemis."*

Mevrouw is ook trotse 'ambassadeur' van WIJ Dordrecht. Als er kwetsbare ouderen zijn in de flat waar ze woont, dan geeft ze een seintje aan coördinator. Zo neemt ze zelf een signalerende functie in.

"Ik ben trots als weet dat ik iemand heb geholpen."
■ **mevrouw Jansen**

Wat heeft het voor de deelnemer opgeleverd?

Mevrouw is uit haar isolement gehaald. Ze heeft het nog steeds moeilijk met het verlies van haar partner, maar vindt veel steun bij de coördinator en vriendinnen bij WIJ Dordrecht. Mevrouw heeft een actief leven als vrijwilliger en deelnemer van de activiteiten van WIJ Dordrecht.

"Mevrouw deed eerst niet zoveel, nu is ze constant actief en is ze onder de mensen."

■ medewerker thuiszorg

+	Duurzame sociale contacten	Mevrouw heeft bij de activiteiten hechte vriendschappen gesloten. Buiten WIJ Dordrecht om zien ze elkaar ook vaak. Daardoor hadden ze ook tijdens de coronacrisis steun aan elkaar.
+	Leren omgaan met verdriet	Mevrouw zat erg in haar verdriet. Ze heeft veel steun aan haar vrienden en de coördinator bij WIJ Dordrecht.
+	Actieve levensstijl en daginvulling	Mevrouw zat eerder vooral veel thuis. Sinds WIJ Dordrecht heeft ze bijna elke dag een activiteit.
+	Meer zingeving/betekenis in het leven	De activiteiten geven mevrouw een dagprogramma. Als 'ambassadeur' helpt ze ook andere senioren.

Wat was er gebeurd zónder WIJ Dordrecht?

Mevrouw geeft aan dat ze er niet op deze manier bijgezeten zonder WIJ Dordrecht. Ze zat heel erg in haar verdriet. Ze geeft aan dat ze vooral alleen thuis had gezeten. *"Dan is ze er niet, ze moet echt onder de mensen zijn en bezig blijven. Anders kwijnt ze echt weg"*, aldus de medewerker van de thuiszorg. Mevrouw denkt ook dat ze niet zelfstandig zou kunnen blijven wonen als ze niet bij WIJ Dordrecht was gekomen. Hierdoor is ze actief en blijft ze fit.

Welke kosten zijn *mogelijk* voorkomen?

Mevrouw schat zelf in dat ze niet thuis had kunnen blijven wonen. Waarschijnlijk was er eerst een periode zwaardere ondersteuning thuis ingezet. Wanneer mevrouw naar een verpleeghuis was gegaan, waren de kosten veel hoger geweest.

Kosten scenario WIJ Dordrecht		Kosten scenario ondersteuning thuis		Kosten scenario verpleeghuis (op termijn)	
Gemiddelde jaarlijkse investering WIJ Dordrecht	€ 500	Huishoudelijke hulp (1,5u/week), persoonlijke verzorging ADL en hulp bij steunkousen	€ 9.500	Jaarlijkse kosten verpleeghuis (somatisch, ZZP 4)	€ 50.000 - € 60.000
Huishoudelijke hulp (1,5u/week) Persoonlijke verzorging ADL Hulp bij steunkousen	€ 9.500				
Jaarlijkse kosten scenario WIJ Dordrecht	€ 10.000	Jaarlijkse kosten scenario zónder WIJ Dordrecht	€ 9.500	Jaarlijkse kosten scenario verpleeghuis (op termijn)	€ 50.000 - € 60.000

4 De maatschappelijke baten van WIJ Dordrecht

Uit de verhalen rondom deelnemers en vrijwilligers blijkt dat de aanpak van WIJ Dordrecht verschillende maatschappelijke baten oplevert. In dit hoofdstuk gaan we in op de baten voor deelnemers en vrijwilligers, de baten voor de wijk en mechanismen rondom vroegsignalering en preventie.

4.1. Baten voor deelnemers en vrijwilligers

Senioren zien WIJ Dordrecht als een verrijking van hun late levensfase, die eerder vaak getekend werd door eenzaamheid en inactiviteit. Vrijwilligers vinden er zinvolle daginvulling. Uit de verhalen komen de volgende baten voor deelnemers en vrijwilligers naar voren.

- **Activering en meer zingeving**
  Door de activiteiten van WIJ Dordrecht hebben senioren een reden om het huis uit te komen, plezier te beleven, zich in te zetten voor anderen en vreugde en verdriet te delen. In de verhalen is te zien dat deelnemers verantwoordelijkheden krijgen en een actievere rol krijgen als vrijwilliger.

- **Betere dagstructuur**
  Door de jaren heen is het aanbod van activiteiten van WIJ Dordrecht gegroeid. In de verhalen is te zien dat meerdere deelnemers trouw aansluiten bij alle activiteiten, waardoor ze bijna elke dag een activiteit op het programma hebben. Dit biedt mensen een reden om op te staan, het huis uit te komen, waardoor zij een heldere dagstructuur hebben.

- **Betere sociale vaardigheden / steunstructuur**
  Voor veel mensen is het niet eenvoudig om nieuwe contacten te maken. Zeker wanneer iemand een moeilijke periode achter de rug heeft, een verlies te verwerken heeft en/of psychische klachten heeft, kan het moeilijk zijn zich toegankelijk op te stellen. In de verhalen is te zien dat deelnemers door hun deelname opener en toegankelijker worden. De activiteiten van WIJ Dordrecht zorgen ervoor dat deelnemers en vrijwilligers buurtgenoten leren kennen, een steunstructuur opbouwen en duurzame vriendschappen sluiten. In de coronaperiode was te zien dat de senioren – of afstand of één-op-één – elkaar steunden of steun vonden bij een coördinator of vrijwilliger.

- **Hoger vertrouwen**
  In de verhalen is te zien dat mensen vaak teruggetrokken en afhoudend in contact waren, voordat zij met WIJ Dordrecht in contact kwamen. Door verlies en negatieve ervaringen uit het verleden hielden mensen contact af. Bij WIJ Dordrecht kwamen ze in een positieve en zorgzame omgeving terecht. Hierdoor groeide vertrouwen om weer (duurzame) relaties op te bouwen. Dit vertrouwen zorgt onder meer voor meer openheid over problematiek.

- **Minder eenzaamheid**
  In de verhalen is te zien dat deelnemers en vrijwilligers door hun deelname zich ontwikkelen van eenzame thuiszitter tot sociale, actieve buurtbewoners. Waar zij eerder een eenzaam bestaan leidden, hebben ze nu een bloeiend sociaal netwerk. Het was zwaar dat dit wegviel in tijdens de coronacrisis, maar zelfs in deze periode vond men – op afstand – steun aan elkaar.

- **Verbetering fysieke en mentale gezondheid**
  In de verhalen is te zien dat betrokkenen positieve invloed zien op de mentale en fysieke gezondheid. De beweegactiviteiten dragen eraan bij dat mensen zich fit voelen. Bovendien wordt door de inzet van professionele krachten vroegtijdig opgemerkt als mensen zorg of hulp nodig hebben (zie ook § 4.3).

4.2. Maatschappelijke baten voor de wijk

In de wijken waar WIJ Dordrecht actief is, is er een beperkt aanbod aan activiteiten voor ouderen. In de woonzorgcentra zijn wel activiteiten voor bewoners, maar deze zijn niet toegankelijk voor andere inwoners van de wijk; ook niet voor diegenen die in een aanleunwoning wonen. Met het activiteitenpakket biedt WIJ Dordrecht daarom een belangrijke wijkvoorziening. Daarbij is het bijzonder dat ook in vakantieperioden en rond feestdagen er activiteitenaanbod is; perioden waar ouderen juist eenzaamheid kunnen ervaren.

4.3. Signalering

In dit onderzoek zijn we op zoek gegaan naar aanwijzingen van preventie van problematiek en (zorg)kosten. Een belangrijke voorwaarde voor preventie is dat problematiek vroegtijdig gesignaleerd wordt. In de casussen zijn meerdere voorbeelden te zien van signalering van psychische problemen, fysieke klachten, waardoor mensen (eerder) bij de juiste zorg terechtkwamen of werd voorkomen dat zorg nodig was. Signalering vindt op verschillende manieren plaats.

- **Signalering eenzaamheid vanuit de professionals**
  De betaalde krachten van WIJ Dordrecht zijn ook werkzaam in de (ouderen) zorg. Via dit werk komen ze in contact met eenzame ouderen en nodigen mensen dan uit om deel te nemen aan de activiteiten van WIJ Dordrecht.

- **Signalering door deelnemers**
  Deelnemers lijken zelf een signalerende functie in te nemen: uit een casus bleek dat een van de senioren in haar flat eenzaamheid opmerkt en dit deelt met de coördinator, zodat die contact kan zoeken met de mogelijk eenzame buurtbewoner.

- **Signalering door activering**
  In de casussen is te zien dat de senioren/vrijwilligers veel meer aan huis gebonden waren toen zij nog niet deelnamen aan WIJ Dordrecht. Doordat ze nu de deur uit komen, komen ze ook met meer mensen in contact die problemen kunnen opmerken; waaronder de betaalde professionals van WIJ Dordrecht. Waar signalering vaak vraagt van professionals om 'eropaf' te gaan, komen de senioren hier juist 'ernaartoe'.

- **Signalering door verschillende blikken**
  Doordat WIJ Dordrecht een samenwerking is van verschillende organisaties, kunnen meerdere partijen, met meerdere expertises de mensen leren kennen en 'observeren'. Het combineren van die expertises kan ertoe leiden dat er meer gesignaleerd wordt: vier ogen zien meer dan twee, zeker als die door een andere professionele bril kijken.
- **Signalering in diverse context**
  Waar signalering in hulpverlening vaak in de thuiscontext plaatsvindt, kan WIJ Dordrecht ook in de context van een sociale activiteit en tijdens beweegactiviteiten signaleren. Bepaalde hulpvragen zullen alleen in een specifieke context zichtbaar zijn.

- **Signalering door vertrouwensband**
  Eerder werd benoemd dat senioren meer vertrouwen opbouwen door hun deelname aan WIJ Dordrecht. Hierdoor zullen mensen meer open zijn. Uit de casussen blijkt inderdaad dat ouderen zich vrij voelen om te delen wanneer zij een hulpbehoefte of probleem hebben, bijvoorbeeld rond eenzaamheid of rouw.

- **Signalering van lichamelijke problemen door bewegen**
  De beweegactiviteiten geven inzicht in hoe de fysieke gesteldheid van de senioren is. De activiteiten worden begeleid door een professionele bewegingsagoog. In de casussen is te zien dat zij inderdaad signaleert hoe het lichamelijk met mensen gaat. Zo werd er verwezen naar medische fitness toen een deelnemer rugklachten bleek te hebben.

- **Signalering tijdens coronacrisis**
  Gedurende de coronacrisis was signalering veel moeilijker, doordat veel mensen binnen 'opgesloten' zaten. Vanuit WIJ Dordrecht werd contact gehouden met de senioren, onder andere via een bel-lijst. Zo konden signalen op afstand toch opgepakt worden.

- **Signalering door inzet methodieken**
  WIJ Dordrecht zet zich actief in om 'methodisch te werken'. Bestaand instrumentarium wordt ingezet en waar nodig passend gemaakt. Dit wordt ook gebruikt voor signalering van problematiek.

Signalering werkt overigens niet per definitie kostenbesparend, zeker niet op de korte termijn. Het kan ook leiden tot méér inzet van zorg en ondersteuning, die anders niet tot stand was gekomen, zoals zichtbaar werd in het verhaal van mevrouw Engelen (paragraaf 3.4). Bijvoorbeeld omdat senioren de problematiek zelf niet signaleren (omdat de verandering geleidelijk gaat), of omdat ze zelf de weg naar ondersteuning niet vinden.

4.4. Preventie van problematiek

Door de hiervoor beschreven 'meervoudige signalering' is het zeer waarschijnlijk dat problematiek wordt voorkomen, verminderd en uitgesteld. Eenzaamheid neemt sterk af, is in de casussen duidelijk te zien. Ook wordt bij meerdere casussen waarschijnlijk geacht dat mensen minder lang zelfstandig hadden kunnen wonen, doordat hun mentale en/of fysieke gezondheid zonder WIJ Dordrecht achteruit was gegaan. De coronacrisis liet, als een 'natuurlijk experiment', de effecten helder zien: bij het wegvallen van de activiteiten ging de mentale en fysieke gesteldheid van deze senioren achteruit.

In de onderstaande figuren is gevisualiseerd hoe de situatie van deelnemers en vrijwilligers lijkt te veranderen, door signalering en deelname aan WIJ Dordrecht.

Figuur 1: de situatie van een deelnemer met psychische kwetsbaarheid gaat hard achteruit. Door signalering komt deze persoon terecht bij WIJ Dordrecht. Door zingeving, daginvulling en sociale contacten gaat het steeds beter. Zonder WIJ Dordrecht was zelfstandig wonen op termijn niet meer mogelijk geweest.

Figuur 2: een deelnemer met eenzaamheid. Door de deelname aan WIJ Dordrecht is deze bewoner niet meer eenzaam. Zonder WIJ Dordrecht was de kwaliteit van leven minder geweest, maar blijft thuis wonen mogelijk.

Figuur 3: een deelnemer van hoge leeftijd. Het ouderdomsproces zorgt dat er steeds minder kan. Door mee te doen aan beweegactiviteiten en sociale ontmoetingen kan de senior langer thuiswonen.

4.5. Preventieve mechanismen

De zes verhalen in hoofdstuk 3 laten goed zien hoe preventie kan werken en op welke manier dit zich mogelijk vertaalt in de (maatschappelijke) kosten rond zorg en ondersteuning.

In figuur 4 worden de gevonden mechanismen samengebracht. Voor een deel van de mechanismen is uit de verhalen (hoofdstuk 3) geen directe aanwijzing te halen, maar is er vanuit bestaande kennis wel een sterk verband te verwachten. Deze relaties zijn in het schema aangeduid met een stippellijn.

Ontmoeting staat centraal in de aanpak van WIJ Dordrecht. Enerzijds via de activiteiten, anderzijds via de sociale relaties (soms zelfs vriendschappen) die daaruit ontstaan, met ook ontmoeting buiten de context van WIJ Dordrecht. Dit doet duidelijk iets met het gevoel van eenzaamheid; zeker op het gebied van *sociale* eenzaamheid, maar ook rond *emotionele* eenzaamheid. Ook geven de deelnemers/vrijwilligers aan dat de aanpak bijdraagt aan hun fysiek en mentaal welbevinden.

Vanuit de aanpak wordt duidelijk dat – naast het aanbieden van diverse activiteiten – de inzet van de diverse betrokken professionals van groot belang is; in de toeleiding naar WIJ Dordrecht, maar ook in de ondersteuning/begeleiding van deelnemers/vrijwilligers. De coördinatoren van WIJ Dordrecht hebben daar een duidelijke samenbindende en inspirerende rol in.

Een belangrijk deel van de preventieve mechanismen verloopt via de signaleringsfunctie van WIJ Dordrecht (zie § 4.3). Een ander bijzonder aspect van WIJ Dordrecht is de aandacht voor beweging, waardoor ook de fysieke gezondheid van de senioren verbetert.

Deze mechanismen dragen op verschillende manier bij aan het mogelijk voorkomen van (maatschappelijke) zorg-/ondersteuningskosten. Tegelijkertijd kan - zoals eerder benoemd - de sterke signaleringsfunctie er ook toe bijdragen dat er juist extra zorg-/ondersteuningskosten worden gemaakt.

Figuur 4: Preventieve mechanismen van WIJ Dordrecht

4.6. Preventie van maatschappelijke kosten

Al met al zijn er sterke aanwijzingen dat er maatschappelijke kosten voorkomen worden door de inzet van WIJ Dordrecht. In drie van de zes onderzochte casussen werd aangegeven dat mensen zonder WIJ Dordrecht waarschijnlijk niet meer zelfstandig thuis hadden gewoond, of was er zwaardere zorg nodig geweest dan nu het geval is. Dit had geleid tot hogere kosten. Bij één casus waren mogelijk juist *meer* kosten gemaakt dan zonder WIJ Dordrecht, doordat er problematiek is gesignaleerd en zorg is ingezet. Die extra kosten zijn zeer beperkt.

Figuur 5: Mogelijke besparingen

5 Conclusie: wegen de kosten tegen de baten op?

In dit casusonderzoek is een antwoord gezocht op de volgende vraag:

In hoeverre vindt preventie van problematiek en zorgkosten plaats voor deelnemers van WIJ Dordrecht en hoe staat dit in verhouding met de investering per deelnemer?

Voor een goede beantwoording van deze vraag is zicht nodig op diverse ingrediënten, zoals weergegeven in onderstaand schema. De zes casusverhalen geven dat zicht. Het uiteindelijke antwoord is afhankelijk van het perspectief dat ingenomen wordt:

- Gaat het om een weging van het totaal van maatschappelijke kosten en baten? Of wordt gekeken **vanuit het perspectief van de financierende partij** (de gemeente); aangegeven met de groene ingrediënten in het schema?
- Gaat het om een weging van het totaal van maatschappelijke kosten en baten, inclusief de kosten en **baten die niet direct financieel zijn uit te drukken**? Of wordt alleen gekeken naar financiële kosten en baten; de ingrediënten aan de onderzijde van het schema?
- Gaat om zeker om zekere kosten en baten? Of worden ook **onzekere kosten en baten meegewogen;** de ingrediënten met een stippellijn?

Hieronder komen alle ingrediënten aan bod.

Figuur 6: Ingrediënten van kosten en baten

5.1. Kosten

De kosten van de aanpak WIJ Dordrecht bedragen ongeveer € 40.000 per wijk. Hiervan worden onder andere de professionele, betaalde krachten ingezet. Bovendien is er veel vrijwillige inzet binnen WIJ Dordrecht. Aan de kostenkant kan ook deze niet-financiële inzet van vrijwilligers meewegen. Zij besteden elke week weer diverse uren en energie aan WIJ Dordrecht.

WIJ Dordrecht hanteert diverse signalerende mechanismen. Een gevolg daarvan is ook dat een kans bestaat op aanvullende ondersteuning/zorg. Dit brengt extra kosten met zich mee; naar verwachting vooral vanuit Wmo- en Zvw-financiering.

5.2. Baten

Aan de batenkant maken we een onderscheid tussen ervaren, maatschappelijke baten en financiële baten.

Ervaren, maatschappelijke baten
Met WIJ Dordrecht hebben senioren in Wielwijk en Crabbehof een kans om hun levensfase kleuring te geven en eenzaamheid te doorbreken. Kwetsbare buurtbewoners vinden zinvolle daginvulling door zich in te zetten voor hun mede-buurtbewoners. De warmte die zij ervaren bij de activiteiten is moeilijk in financiële waarde uit te drukken, maar komt duidelijk naar voren in de verhalen (zie hoofdstuk 3).

Financiële baten
Bij de zes onderzochte casussen was er bij zeker drie een sterk vermoeden dat er kosten voorkomen zijn, door voorkomen of uitstel van intramurale zorg. Eén jaar uitstel van dergelijke zorg levert al een besparing op die groter is dan de kosten van een jaar WIJ Dordrecht voor een volledige wijk.

Financiële baten: voor wie?
De financiële baten liggen voornamelijk bij het Zorgkantoor/Wlz, maar ook binnen de Wmo kunnen kosten bespaard zijn, bijv. door lichtere ambulante begeleiding of persoonlijke verzorging. Uit een eerdere inventarisatie van kosten vanuit de zorgverzekeringswet (Zvw) bleek eerder dat de zorgkosten van deelnemers niet afnemen. In de zes onderzochte verhalen wordt duidelijk dat mogelijke daling van zorgkosten waarschijnlijk meer ligt bij de Wlz, en in mindere mate de Wmo en Zvw.

5.3. De weging

Het overzicht van de ingrediënten laat zien dat een weging van de totale maatschappelijke kosten en baten positief uitvalt. De verhalen van deelnemers en vrijwilligers laten zien dat er diverse preventieve mechanismen werkzaam zijn en de mogelijke besparingen zo groot zijn, dat de maatschappelijke investering in WIJ Dordrecht snel terugverdiend is. Ook wanneer alleen gekeken wordt naar de financiële ingrediënten blijft dit gelden.

De weging vanuit het perspectief van de financier - de gemeente Dordrecht - kan anders uitvallen. De grootste besparingen vanuit de preventieve mechanismen vallen niet neer bij gemeentelijke geldstromen, maar zijn verbonden aan Wlz-financiering (Zorgkantoor/Rijk). Mogelijke besparingen bij de gemeente zijn te vinden op het gebied van Wmo. Daar staat tegenover dat er een reële kans is dat mensen langer thuis blijven wonen en door de goede signaleringsfunctie toegeleid worden naar aanvullende ondersteuning/zorg. Dat leidt weer tot extra kosten vanuit de Wmo. Op basis van dit casusonderzoek zijn geen uitspraken te doen over hoe deze balans *precies* uitvalt. Steviger uitspraken over de financiële balans zijn naar onze inschatting alleen te doen met intensief onderzoek (langjarig, met een controlegroep in de vorm van een vergelijkbare wijk zonder de aanpak). Het is de vraag of het streven naar deze bewijskracht nodig en realistisch is, aangezien de kosten van dergelijk onderzoek hoger kunnen uitvallen dan de volledige jaarlijkse kosten van WIJ Dordrecht.

Uit het voorgaande valt te concluderen dat de motieven voor de gemeente Dordrecht ons inziens vooral niet-financieel moeten zijn:

- De beleidsmatig gewenste inzet op langer thuis blijven wonen, met behoud van voldoende kwaliteit van leven.
- De positieve totaalbalans van maatschappelijke kosten en baten, in de wetenschap dat dit tot stand komt met relatief kleine investeringen vanuit de gemeente.
- Het algemene welbevinden van (kwetsbare) inwoners.
- Het aanbieden van een goede basiskwaliteit van voorzieningen in de wijk.

VERWEY JONKER Instituut

COLOFON

Opdrachtgever	Gemeente Dordrecht
Financiering	Leertuin Drechtsteden (gemeente Dordrecht, Sociale Dienst Drechtsteden en VGZ)
Auteurs	M. Kwakernaak, MSc L.H.L. Reches, MSc Drs. G.J. Deuten
Foto omslag	M. Kwakernaak, MSc
Foto's binnenwerk	Adobe Stock
Uitgave	Verwey-Jonker Instituut Kromme Nieuwegracht 6 3512 HG Utrecht T (030) 230 07 99 E secr@verwey-jonker.nl I www.verwey-jonker.nl

De publicatie kan gedownload worden via onze website:
http://www.verwey-jonker.nl

ISBN 978-94-6409-138-0

© Verwey-Jonker Instituut, Utrecht, december 2021.

Het auteursrecht van deze publicatie berust bij het Verwey-Jonker Instituut. Gedeeltelijke overname van teksten is toegestaan, mits daarbij de bron wordt vermeld.
The copyright of this publication rests with the Verwey-Jonker Institute. Partial reproduction of the text is allowed, on condition that the source is mentioned.